

บทที่ 1

บทนำ

ความนำ

เมื่อประชาชนบนคาบสมุทรเกาหลีที่มีเอกลักษณ์และความเป็นมาแห่งชาติ ร่วมกันมากกว่า 4,000 ปี ถูกแบ่งแยกออกจากกัน หลังจากที่ได้มีการสถาปนา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) และสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ในปี 2491 พันธะอันหนึ่งที่ผู้นำเกาหลีทั้งสองฝ่ายตระหนักอยู่เสมอ มากก็คือ ความพยายามที่จะรวมมาตุภูมิเข้าเป็นผืนแผ่นดินเดียวกันอีกครั้ง หน้าที่อันใหญ่หลวงแห่งความผูกพันทางเชื้อชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมได้แสดงออกมาในรูปของการกำหนดนโยบายรวมประเทศในรูปแบบต่างๆ มาตลอด 40 กว่าปี หลังจากการแบ่งแผ่นดิน ทั้งนโยบายที่ใช้ความรุนแรง เช่น สงครามเกาหลี (พ.ศ. 2493-พ.ศ. 2496) หรือนโยบายรวมชาติอย่างสันติ เช่น ข้อเสนอรวม ประเทศในรูปสมาพันธรัฐ ใน พ.ศ. 2497 ข้อเสนอในการจัดตั้งสมาพันธรัฐใน เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2503 ของฝ่ายเกาหลีเหนือ แลกเปลี่ยนร่วมในหลักการพื้นฐานของการรวมประเทศใน พ.ศ. 2523 และข้อเสนอการจัดประชุมสภาที่ปรึกษา เพื่อการรวมชาติของเกาหลีใต้ พ.ศ. 2525 เป็นต้น

เมื่อวันเวลาผ่านไป ข้อเสนอที่มีต่อกันเหล่านี้ก็ยังไม่สามารถบรรลุผล หรือได้รับการยอมรับจากอีกฝ่ายหนึ่ง นโยบายต่างๆได้รับการหักล้างจาก การกระทำที่ยั่วแหย่และการกระทำที่เป็นปฏิบัติที่มีขึ้นอยู่เรื่อยๆ เช่น การก่อการ ร้ายของเกาหลีเหนือ และการซ้อมรบประจำปีของเกาหลีใต้กับสหรัฐ

ในระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น ฐานะของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้จึงได้ รับการพิจารณาว่าเป็นเสมือนหน้าด่านและจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในการ ถ่วงดุลย์อำนาจระหว่างค่ายเสรีนิยมและค่ายสังคมนิยมในยุคสมัย ที่เรียกกันว่า "สงครามเย็น" ในขณะที่เดียวกันทั้งสองฝ่ายก็ได้พัฒนาโครงสร้าง ไม่ว่าจะเป็น

การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของตนไปตามแนวทางและระบบที่ตนยึดถือ รวมทั้งยังดำเนินความสัมพันธ์ยึดแน่นกับประเทศที่อยู่ในค่ายอุดมการณ์เดียวกับตน

ความเห็นต่างและการกระทำอันเป็นปฏิบัติที่ผสมผสานกับความพยายามประนีประนอมที่ไว้ผลได้แสดงให้เห็นว่า เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ยังไม่เคยมีท่าทีแห่งความเป็นมิตรต่อกันอย่างแท้จริงเลย ตลอด 40 ปีแห่งการแบ่งแยกแผ่นดินชาติ

จวบจนกระทั่งเข้าสู่ทศวรรษ 2530 แห่งพุทธศักราช เมื่อสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศได้ค่อย ๆ ผันแปรไปในทางที่ดีขึ้น อันมีผลมาจากการยุติความเป็นศัตรูระหว่างมหาอำนาจที่เคยหนุ่หลังการแบ่งแยกรัฐชาติในภูมิภาคต่างๆ ซึ่ง เป็นภาวะการณ์ที่ขนานนามว่า "ยุคแห่งการสิ้นสุดของสงครามเย็น" ในระยะเวลาดังกล่าวนี้เอง ประเทศต่าง ๆ ที่เคยถูกแบ่งแยกออกจากกันและถูกตรึงไว้กับชีวอำนาจในสมัยสงครามเย็น จึงพยายามเจรจาหาหนทางรวมประเทศไม่ว่าจะเป็นดินแดนเยอรมนีในยุโรป หรือดินแดนเยเมนในตะวันออกกลาง การเจรจาระหว่างรัฐที่เป็นชาติเดียวกันดังกล่าวนี้ได้มีขึ้นอย่างเข้มข้น จนในที่สุด สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเยเมน (เยเมนใต้) ได้ร่วมกับสาธารณรัฐอาหรับเยเมน (เยเมนเหนือ) ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 และสาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมนี (เยอรมันตะวันออก) ก็รวมเข้ากับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (เยอรมันตะวันตก) ในวันที่ 3 ตุลาคม 2533 โดยที่ทั้งสองประเทศได้เลือกดำเนินนโยบายหลักการรวมตัวในรูปแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย ทั้งนี้ นัยแห่งการรวมประเทศสืบเนื่องมาจากความล้มเหลวทางเศรษฐกิจของฝ่ายที่ใช้ระบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมในโครงสร้างทางเศรษฐกิจและบั่นทอนโครงสร้างทางการเมืองและสังคม บุรณาการที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่มูลเหตุจากการเข้ากันได้ของโครงสร้างในแต่ละตัวแสดง แต่เป็นการพ่ายแพ้และล้มเหลวของโครงสร้างตัวแสดงหนึ่งที่เกิดการยอมจำนนในการรวมตัวกับอีกตัวแสดงหนึ่ง ที่เคยมีประวัติศาสตร์ในฐานะเชื้อชาติและแผ่นดินเดียวกัน

แต่สำหรับคาบสมุทรเกาหลีแล้ว สถานการณ์ยังไม่เปลี่ยนแปลง สาธารณรัฐประชาธิปไตยเกาหลี ยังไม่สามารถรวมกับสาธารณรัฐเกาหลีได้ แม้ว่าจะมีความพยายามเจรจาประนีประนอมระหว่างผู้นำของทั้งสองฝ่าย เช่นเดียวกับอีกสองประเทศ การเจรจาและการยื่นข้อเสนอดังกล่าวดำเนินไปโดยปราศจาก

การตกลงประนีประนอม และยังมีเต็มไปด้วยข้อเสนอกับที่ขัดแย้งอันสืบเนื่องมาจากความไม่สอดคล้องในแนวทางรวมประเทศ และการขจัดอุปสรรคต่างๆที่ได้รับการพิจารณาว่า เป็นภัยคุกคามต่ออีกฝ่ายหนึ่ง

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ ได้ทำให้เรื่องราวของการรวมประเทศเกาหลี เป็นประเด็นปัญหาที่น่าสนใจในการศึกษาวิเคราะห์เชิงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในเวลาปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคแห่งการสิ้นสุดของสงครามเย็น อันเป็นเวลาที่เรื่องราวแห่งความตึงเครียดและความขัดแย้งในการเมืองระหว่างประเทศ กำลังถูกแทนที่ด้วยเรื่องราวแห่งความร่วมมือและสันติภาพ

ดังนั้นเพราะเหตุใดคาบสมุทรเกาหลีจึงยังไม่สามารถรวมกันได้ ทั้งๆ ที่เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ก็ได้แสดงพฤติกรรมแห่งการเจรจาประนีประนอม ที่ถือได้ว่าเป็นความพยายามสร้างสันติภาพและบูรณาการให้แก่แผ่นดินชาติ ที่ถูกแบ่งแยกออกจากกันมากกว่า 40 ปี

แนวทางในการศึกษาปัญหาการรวมเกาหลี

ตลอดระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมา การศึกษาถึงปัญหาในคาบสมุทรเกาหลี ยังคงเป็นเรื่องที่ซับซ้อน อันเนื่องมาจากความหลากหลายของตัวแปรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภายในประเทศหรือจากตัวแสดงภายนอกที่เกี่ยวข้อง ในระยะเวลาหลังการแบ่งแยก ความพยายามที่จะรวมประเทศ ได้ถูกแสดงออกมาในรูปแบบของนโยบาย ข้อเสนอ และพฤติกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะด้วยวิธีแห่งความรุนแรงหรือด้วยสันติวิธี แต่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้กลับเป็นเพียงความเคลื่อนไหวที่ไม่เคยมีผลในเชิงปฏิบัติต่อการรวมเกาหลี ตั้งแต่เกาหลีถูกแบ่งแยกออกจากกัน ในปี 2488 จนกระทั่งเริ่มต้นทศวรรษ 2530

ความพยายามศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการรวมประเทศเกาหลีจึงได้ถูกวิเคราะห์ออกมาในลักษณะต่าง ๆ มากมาย ซึ่งพอที่จะประมวลออกได้เป็นแนวทางใหญ่ ๆ ดังนี้

แนวทางแรก เป็นแนวทางที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอกเป็นหลัก ซึ่งเป็นมหาอำนาจที่เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการแบ่งแยกเกาหลี เหตุของปัญหาจากมุมมองตามแนวทางนี้ เริ่มจากการที่เกาหลีถูกแทรกแซงโดยมหาอำนาจต่างอุดมการณ์คือ สหภาพโซเวียต และสหรัฐอเมริกา ในช่วงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการตั้งต้นระบบอำนาจใหม่ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สหภาพโซเวียตได้สนับสนุนผู้นำเกาหลีเหนือในการดำเนินนโยบายแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ตามแบบตน เช่นเดียวกับที่สหรัฐอเมริกาสนับสนุนเกาหลีใต้สู่ระบอบเสรีนิยม ความพยายามของมหาอำนาจทั้งสองในการจัดการดินแดนเกาหลีได้รับการพิจารณาว่าเป็นความพยายามที่จะคงสภาพแบ่งแยกไว้เพื่อรักษาดุลอำนาจ และสิ่งที่เป็นประจักษ์พยานถึงบทบาทของมหาอำนาจในปัญหาความขัดแย้งของเกาหลีก็คือ วิกฤตการณ์สงครามเกาหลี (พ.ศ. 2493-2496) ซึ่งมหาอำนาจได้เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ จนในที่สุดคาบสมุทรเกาหลีก็ต้องตกอยู่ในสภาพแบ่งแยกเช่นเดิม

แนวการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอกนี้ มีผู้นำไปใช้ศึกษาในสมัยที่บทบาทของมหาอำนาจยังคงเด่นชัด ดังต่อไปนี้

ศากุน สีหไตรย์ (2531) ได้ศึกษาวิจัยในระดับสารนิพนธ์ เรื่อง "การรวมประเทศเกาหลี" โดยตั้งสมมติฐานประการสำคัญว่า มหาอำนาจที่เกี่ยวข้องต้องการรักษาสถานภาพเดิมของเกาหลีไว้เพื่อถ่วงดุลอำนาจ

การเข้ามาบงการชี้แนะการบริหารประเทศของเกาหลีโดยมหาอำนาจได้สร้างเงื่อนไขความเป็นศัตรูให้แก่ดินแดนเกาหลีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังที่ประธานาธิบดีคิม อิล ซุง ของเกาหลีเหนือ ได้กล่าววิจารณ์เกาหลีใต้ว่า "กองทัพสหรัฐที่เข้าไปในเกาหลีใต้เพื่อปลดปล่อยเอกราชให้เกาหลีจากผู้ยึดครองชาวญี่ปุ่น ทำให้เกาหลีถูกแบ่งแยกออกโดยเส้นขนานที่ 38 และชาวเกาหลีใต้ก็ต้องทนทุกข์อีกครั้งภายใต้การควบคุมของผู้รุกรานต่างชาติในนามจักรวรรดินิยมอเมริกัน" (Kim Il Sung, 1975: 15) และแนวความคิดของมหาอำนาจที่ทำให้เกาหลีถูกแบ่งออกเป็นเหนือและใต้ และจะให้ทั้งสองอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสภาพแบ่งแยกเป็นอุปสรรคยิ่งใหญ่อต่อการรวมประเทศเกาหลี (Kim Il Sung 1954 quoted in Chong Sik Lee, 1989: 1033)

อนึ่ง ภาวดี ทรงแสดงวิฐ (2521) ได้กล่าวย้าว่า การรวมประเทศ
เกาหลี อาจได้รับความสำเร็จรวดเร็ว ถ้ามหาอำนาจโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา
ไม่เข้าไปขัดขวาง และปล่อยให้ทั้งสองฝ่ายแก้ปัญหาด้วยตนเอง ในสภาพหลังการ
แบ่งแยก ระยะแรกนั้นเกาหลีเหนืออยู่ในฐานะได้เปรียบเกาหลีใต้ โดยเฉพาะประ
เด็นเกี่ยวกับผู้นำคิมอิล ชุง ผู้นำเกาหลีเหนือเป็นผู้นำคนสำคัญที่สุดของชาวเกาหลี
ในสมัยกบฏก๊อกราช ดังนั้นเขาจึงได้รับความเคารพจากชาวเกาหลีทั้งมวล ถ้า
พิจารณาจากเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์แล้ว หากไม่มีการแทรกแซงจากมหาอำนาจ
ใด ๆ คาบสมุทรเกาหลีทั้งหมดย่อมจะรวมกันได้ในรูปแบบของสังคมนิยมคอมมิวนิสต์

ดังนั้น มหาอำนาจโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดที่
ทำให้เกาหลีถูกแบ่งแยก ชาวเกาหลีในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่วนใหญ่มี
ใจในเอกราชที่ได้รับมากกว่าจะสนใจหรือเข้าใจในระบบอบใด ๆ ที่จะถูกนำมาใช้
หลังได้รับเอกราช เมื่อมหาอำนาจเข้าควบคุมสถานการณ์ในเกาหลี กระบวน
การสร้างความสัมพันธ์และค่านิยมต่างอุดมการณ์ก็มีขึ้นตามลำดับ จนในที่สุดก็ทำให้
เกาหลีผูกพันกับชีวอำนาจมากกว่าผูกพันกับชาติตนเอง (Young Whan Kirl, 1986
:61) การแทรกแซงของมหาอำนาจดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้าง
ปัญหาต่อการรวมประเทศเกาหลี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสงครามเย็น ความ
เป็นศัตรูของมหาอำนาจได้สร้างเกาหลีให้เป็นรัฐกันชนในระบบดุลย์แห่งอำนาจ

อย่างไรก็ดี ถ้าพิจารณาตามแนวทางที่ให้ความสำคัญกับมหาอำนาจที่
เกี่ยวข้องดังกล่าว เมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 2530 ซึ่งเกิดความเปลี่ยนแปลงในสภาพ
แวดล้อมระหว่างประเทศ อันเนื่องมาจากสภาพความเป็นศัตรูระหว่างสหรัฐ
อเมริกาและสหภาพโซเวียตได้ค่อย ๆ ลื่นสุดลง พร้อม ๆ กับความพยายามแก้ไข
ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคานอำนาจในภูมิภาคต่างๆ คงจะส่งผลให้เกาหลีรวมกันได้ใน
ไม่ช้า (Hongkoo Lee, 1989:637)

แต่ในปัจจุบันปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ได้แสดงให้เห็นปัญหาการรวมประเทศ
ที่ยังคงยืดเยื้ออยู่ แม้ว่าจะมีการพยายามเจรจาประนีประนอมกันหลายครั้ง และ
ไม่มีมหาอำนาจใดมาบงการหรืออยู่เบื้องหลังการปฏิสัมพันธ์อย่างเด่นชัดดังเช่นใน
อดีต

ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่า ปัจจัยภายนอกน่าจะมีผลโดยตรงต่อการรวมคาบสมุทรเกาหลีน้อยลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ตัวแสดงภายนอกมิได้เป็นปัจจัยที่โดดเด่นหรือปัจจัยหลักที่จะส่งผลให้เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้สามารถรวมตัวกันได้ในภาวะการณ์ปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงในทางสันติของการเมืองโลก หรือสภาพแวดล้อมภายนอก ก็เอื้ออำนวยให้ทั้งสองประเทศมีโอกาสหันหน้าปรับความเข้าใจกันมากขึ้น

แนวทางที่สอง คือแนวทางที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยภายในเกาหลี ซึ่งหมายถึงโครงสร้างและระบบภายในที่แตกต่างกันของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ที่ได้วิวัฒนาการไปตามระบอบที่ถูกลำนำมาใช้ในการบริหารประเทศ ในระยะเวลา 20 ปีแรกหลังการแบ่งแยก เกาหลีเหนือได้ทำการพัฒนาโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของตนให้เกิดความมั่นคงและมั่นคง อันเนื่องมาจากดินแดนเกาหลีเหนือไม่ได้เป็นสมรภูมिरบที่สำคัญในสมัยสงครามเอกราช และสงครามเกาหลี นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียตและจีน ประกอบกับปัจจัยสำคัญที่สุดก็คือ ความเฟื่องฟูของอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ของเกาหลีเหนือในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ที่ส่งผลให้ประชาชนร่วมแรงร่วมใจกันผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ในระยะเวลา นั้น เกาหลีใต้อยู่ในภาวะไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ต้องกู้เงินจำนวนมหาศาลจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ เพื่อบูรณะและพัฒนาประเทศ จนมีฐานะเป็นลูกหนี้รายใหญ่ที่สุดประเทศหนึ่งของโลก Michael และ Taylor (1979) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ความด้อยกว่าของเกาหลีใต้ในสมัยนั้น ทำให้ผู้นำเกาหลีใต้แสดงท่าทีเฉยเมยต่อการรวมประเทศและเห็นว่าต้องเอาชนะเกาหลีเหนืออย่างเบ็ดเสร็จทางเศรษฐกิจเสียก่อน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เกาหลีใต้มีปัญหาภายในที่ต้องเผชิญหน้าและต้องแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นความผันผวนทางเศรษฐกิจ ปัญหาจากกลุ่มปฏิวัติ ซึ่งประกอบด้วย พรรคฝ่ายค้าน นักศึกษา กรรมกร ชาวนา ความไม่สงบภายใน รวมทั้งความเกรงกลัวภัยจากคอมมิวนิสต์เกาหลีเหนือ ได้ผลักดันให้ผู้นำเกาหลีใต้ใช้นโยบายที่เข้มงวด และได้รับการประณามว่าเป็นเผด็จการ ไม่ว่าจะเป็นสมัยของ ชิง มั่น รี (พ.ศ. 2491-2503) หรือปาร์ค จุง ฮี (พ.ศ. 2504-2522)

บทความเรื่อง South Korea : The Deepening Nightmare ได้กล่าวถึงการปกครองของเกาหลีใต้ว่า เกาหลีใต้ยังคงมีการรักษาอำนาจในลักษณะของความรุนแรงและไม่ละอายต่อประชาชน (Essey&McCormack, 1978:77) การที่ปาร์ค จุง ฮี ได้ก่อรัฐประหารขึ้นในปี 2504 ได้มีการจัดตั้งองค์การตำรวจลับ (K.C.I.A.) และประกาศกฤษฎีกาการศึกษาอยู่บ่อยครั้ง จนทำให้สภาพบ้านเมืองและประชาชนตกอยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการ มีการจับกุมคุมขังผู้ที่มีความคิดเอนเอียงไปทางเกาหลีเหนือและที่ต่อต้านรัฐบาลอย่างรุนแรง ความเป็นไปดังกล่าว ได้กลายเป็นอุปสรรคสำคัญขัดขวางการรวมประเทศตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ต่อมาเมื่อเข้าสู่ทศวรรษที่ 2510 แห่งพุทธศักราช ภาวะเศรษฐกิจของเกาหลีเหนือเริ่มสู่สภาพที่ถดถอย และได้รับผลกระทบกระเทือนอย่างมากจากภาวะเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการขึ้นราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ความเสื่อมของเครื่องจักรกลภายใน การขาดประสิทธิภาพทางการค้าระหว่างประเทศ การทุ่มเทงบประมาณให้กับทางทหาร ตลอดจนการขาดแรงจูงใจในการผลิตอันเนื่องจากรีการแข่งขันภายใน

ในทางตรงกันข้าม เศรษฐกิจของเกาหลีใต้กลับมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จากการระดมลงทุนพัฒนาทางอุตสาหกรรม อัตราการเจริญเติบโตของเกาหลีใต้เปลี่ยนมาเป็นฝ่ายนำเกาหลีเหนือ โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 2520 เกาหลีใต้เป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมหาศาลและกลายเป็นประเทศชั้นนำในการผลิตด้านอุตสาหกรรมของโลก อย่างไรก็ตาม ขณะที่เศรษฐกิจรุดหน้าไปมากนั้น เกาหลีใต้กลับต้องเผชิญปัญหาภายในโครงสร้างของตนจากลุ่มปฏิกริยาต่างๆ เช่นเดียวกับในอดีต ในสมัยประธานาธิบดี ชุน ดู ฮวาน การปกครองประเทศในรูปแบบของระบบเผด็จการยังคงดำเนินต่อไป และมีการฉ้อราษฎร์กันในกลุ่มผู้นำอย่างแพร่หลาย ยิ่งไปกว่านั้น เกาหลีใต้ต้องประสบกับปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ที่เพิ่มทวีขึ้น จนเกิดการต่อต้านเป็นระลอกตั้งแต่ปี 2523-2530 ดังนั้นเพื่อความสงบภายในรัฐบาลจึงได้ใช้วิธีเข้มงวดกวดขันอย่างรุนแรงกับผู้ต่อต้าน โดยเฉพาะข้อกล่าวหาที่ว่า เป็นภัยคอมมิวนิสต์ และภัยคุกคามความมั่นคงของชาติอยู่ต่อไป

ในขณะที่ทั้งสองประเทศยังคงต้องเผชิญกับปัญหาบางประการภายใน
โครงสร้างของตน ต่างฝ่ายจึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษเกี่ยวกับการดำเนิน
นโยบายสู่การประนีประนอมรวมประเทศ การเจรจาที่ผ่านมาในอดีตจึงเต็มไปด้วย
ความระแวง และความไม่ไว้วางใจ

ในระยะเวลาตั้งแต่ปี 2488 - 2530 นั้น อาจกล่าวได้ว่า ปัญหาการ
รวมเกาหลีได้เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในอย่างหลากหลาย
หลายและสลับซับซ้อน แนวทางการศึกษาปัญหาเกาหลีนั้น ดูเหมือนว่าจะมุ่งไปยัง
ความขัดแย้งของเกาหลีมากกว่าที่จะศึกษาการรวมเกาหลี เพราะตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
ซึ่ง ไม่ว่าจะเป็นมหาอำนาจภายนอกและโครงสร้างภายใน ได้สร้างความเป็น
ปฏิปักษ์ให้กับเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้มาโดยตลอด

แต่เมื่อความตึงเครียดของภาวะสงครามเย็นได้ค่อย ๆ สิ้นสุดลงใน
ทศวรรษ 2530 เกาหลีเหนือ และเกาหลีใต้ก็ได้พยายามหาช่องทางเจรจาประนี
ประนอมกัน ในครั้งนั้นมหาอำนาจไม่ได้เข้ามาบงการชี้แนะเหมือนในอดีต และ
ก็ไม่มี ความจำเป็นที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องแบ่งแยกแผ่นดินเพื่อถ่วงดุลอำนาจเหมือนในอดีต
แนวทางที่ศึกษาถึงปัจจัยภายนอกเกี่ยวกับมหาอำนาจที่มาจากแนวความคิดสังคมนิยม
ได้ค่อย ๆ ลดขีดความสามารถในการอธิบายประเด็นปัญหานี้ เกาหลีเหนือ และ
เกาหลีใต้กำลังเผชิญปัญหาในการรวมประเทศด้วยตัวเอง ปัญหาที่มาจากความ
แตกต่างของโครงสร้างภายในที่ได้พัฒนาขึ้นอย่างแตกต่าง และเป็นเงื่อนไขหลัก
ในการกำหนดนโยบายสู่บูรณาการ

ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้ถือเอาปัญหาความเข้ากันได้ของตัวแสดงหรือ
กล่าวอีกนัยหนึ่ง ปัญหาความแตกต่างทางด้านโครงสร้างของสาธารณรัฐประชา-
ธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) และสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)
เป็นประเด็นหลักเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการรวมเกาหลีในปัจจุบัน

แนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาปัญหาบนคาบสมุทรเกาหลี เราสามารถเลือกสรรแนวความคิดที่เหมาะสมมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ได้หลากหลาย เช่น ใช้แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจ เป็นกรอบพิจารณาในช่วงระยะเวลาที่มีการถ่วงดุลอำนาจของประเทศมหาอำนาจที่ต้องการคงสภาพแบ่งแยกไว้ หรือใช้แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง พิจารณาเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเกาหลี เช่น สงครามเกาหลี ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าการศึกษา นั้น ๆ มุ่งประเด็นไปในเรื่องใด สถานการณ์ใด และเวลาใด

สำหรับมุมมองของการศึกษาวิเคราะห์ในที่นี้ จะเน้นถึงปัญหาการรวมตัวในปัจจุบัน ซึ่งมหาอำนาจได้ลดบทบาทในการเป็นตัวแสดงหลักที่ผลักดันการคงสภาพแบ่งแยก และทั้งสองฝ่ายก็ได้พยายามยุติความขัดแย้งและการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์กันลงแล้ว แต่เพราะเหตุใดความพยายามในการรวมประเทศจึงยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร ดังนั้นแนวความคิดที่ผู้เขียนเห็นว่าจะมีความเหมาะสมพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ในที่นี้ก็คือ ทฤษฎีบูรณาการ (Integration Theory)

นักทฤษฎีบูรณาการ ได้ให้คำจำกัดความของการรวมตัว ออกเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่หมายถึง สภาวะตอนปลาย (Terminal Condition) หรือ สภาวะของการรวมตัวในจุดเวลาที่เกิดขึ้นแล้ว และแนวทางที่หมายถึงกระบวนการรวมตัว (Process) หรือความเคลื่อนไหวเข้าสู่การรวมตัวในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ซึ่งในรายละเอียด นักทฤษฎีได้พยายามอธิบายความหมายและเงื่อนไขการรวมตัวออกไปอย่างหลากหลาย ในที่นี้จะขอกล่าวถึงแนวคิดของนักทฤษฎีบางท่านที่มีลักษณะเด่นชัด และสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบการศึกษาปัญหาการรวมเกาหลีในยุคแห่งการสิ้นสุดของสงครามเย็นได้ดังนี้

คาร์ล ดอยช์ (Karl W. Deutsch) ได้ให้คำจำกัดความของการรวมตัวว่า หมายถึง "ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่าง ๆ ซึ่งพึ่งพาอาศัยกัน และร่วมมือกันเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ในระบบซึ่งแต่ละหน่วยไม่สามารถกระทำได้โดยลำพัง" (Deutsch, 1978:198) ดอยช์ มีแนวความคิดว่า การรวมตัวเป็นสภาพ เพราะ

เป็นเรื่องของข้อเท็จจริง ไม่ใช่เวลา (Dougherty & Pfaltzgraff, 1981: 422) ตามความคิดของดอยซ์ หน้าที่หลักของการรวมตัวมี 4 ประการ

1. เพื่อรักษาสันติภาพ
2. เพื่อยให้ได้มาซึ่งความสามารถเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ได้มากขึ้น
3. เพื่อให้ประสบความสำเร็จในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ
4. เพื่อให้ได้มาซึ่งภาพพจน์ของตน และเอกลักษณ์ในบทบาทใหม่

ทั้งนี้ ดอยซ์ เสนอว่า การรวมตัวจะประสบความสำเร็จได้แค่นั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ดอยซ์เรียกว่า เงื่อนไขการรวมตัว (Condition of Integration) ซึ่งได้แก่

1. ความสอดคล้องและเข้ากันได้ของหน่วยต่าง ๆ ที่เข้ามารวมตัวกัน
2. ค่านิยมของหน่วยต่าง ๆ สามารถเข้ากันได้
3. การที่แต่ละหน่วยยอมรับซึ่งกันและกัน
4. การที่หน่วยต่าง ๆ มีเอกลักษณ์หรือความภักดีต่อสิ่งเดียวกัน

เมื่อก้าวถึงประเด็นเกี่ยวกับผู้นำ ดอยซ์ มีความเห็นว่า บางครั้งผู้นำสามารถกระทำการตัดสินใจบางอย่างซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขอบเขตของขีดความสามารถ สถานการณ์ และสภาพจิตใจ ผู้นำที่แข็งแกร่งจะต้องเป็นคนที่มีความบุคลิกภาพที่เข้มแข็งเด็ดขาด และจะต้องได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มที่เข้มแข็งด้วย (Deutsch, 1978:74)

นอกจากนั้น ดอยซ์ยังได้กล่าวเกี่ยวกับประชาชนว่า การรวมตัวจะเกิดจากการที่ประชาชนได้รับความรู้สึกเป็นสมาชิกของชุมชนเดียวกัน และของสถาบัน ตลอดจนมีการกระทำร่วมกันที่เด่นชัด พอที่จะยืนยันความคาดหวังว่า จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างสันติเกิดขึ้นภายในอาณาเขตที่มีบูรณาการ (Dougherty & Pfaltzgraff, 1981:422)

แนวความคิดของดอยซ์ได้แสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้นำและความรู้สึกของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญอันหนึ่งต่อการรวมตัว

นักทฤษฎีทางบูรณาการที่สำคัญอีกท่านหนึ่งคือ บรูส รัสเซท (Russett, 1967:10) ได้เสนอปัจจัยสำคัญบางประการที่จำเป็นต่อการรวมตัว ในลักษณะที่ใกล้เคียงกับดอยซ์ ดังนี้

1. ความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมในระดับที่สามารถประนีประนอมทางการเมืองระหว่างกันได้
2. การพึ่งพากันทางเศรษฐกิจ
3. การมีองค์กรหรือสถาบันที่สามารถขยายความสัมพันธ์กันในระดับต่อไปได้
4. ความใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์

ฟิลิป เจคอบ (Jacob, 1964) ก็ได้เสนอแนะถึงเครื่องบ่งชี้ถึงระดับของการรวมตัว โดยเสนอให้พิจารณาตัวแปรที่สำคัญต่าง ๆ 10 ประการ ได้แก่

1. ความใกล้ชิดกัน โดยมีสมมติฐานว่าประชาชนที่อยู่ในภูมิภาคที่ใกล้ชิดกันย่อมจะนำไปสู่การรวมตัวได้มาก
2. ความคล้ายคลึงกันในเอกลักษณ์ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ย่อมมีแนวโน้มที่จะรวมตัวกันได้มาก
3. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยพิจารณาจากความถี่ของการติดต่อระหว่างกัน
4. ความเข้าใจซึ่งกันและกัน และความใกล้ชิดกันทางความคิดและค่านิยม
5. ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นร่วมกัน ในลักษณะที่ขยายตัวจากการรวมตัวกันได้
6. ลักษณะนิสัย หรือแนวความคิดทางสังคมร่วมกัน
7. รูปแบบโครงสร้างทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน
8. ความมีอำนาจขององค์กรทางการเมือง โดยมีสมมติฐานว่า ถ้าองค์กรทางการเมืองมีอธิปไตยน้อย จะก่อให้เกิดการรวมตัวได้มาก
9. การปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ถ้ารัฐบาลไม่สามารถสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะทำให้สภาวะการรวมตัวเกิดขึ้นได้มาก
10. ประสบการณ์ของการรวมตัวกันในอดีต กล่าวคือ ถ้าเคยมีการรวมตัวกันในอดีต จะทำให้มีการรวมตัวกันได้อีก

เอิร์นสท์ ฮาส (Ernst Hass) ได้ให้คำจำกัดความของการรวมตัวว่าเป็น "กระบวนการที่ทำให้ผู้มีบทบาททางการเมืองในระดับชาติ เปลี่ยนความจงรักภักดี ความคาดหวัง ตลอดจนกิจกรรมทางการเมืองไปสู่ศูนย์กลางใหม่ที่มีสถาบันต่าง ๆ หรืออำนาจการปกครองที่อยู่เหนือรัฐชาติเดิมของตน" (Hass, 1964:16) นอกจากนี้ ฮาส ยังได้เสนอ ทฤษฎี "Spill-Over" ซึ่งกล่าวถึงว่า ถ้าชาติต่าง ๆ เริ่มติดต่อกันและทำสนธิสัญญากันแล้ว ก็จะมีการทำสัญญากันในเรื่องอื่น ๆ มากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจะทำให้ใกล้ชิดกันมากขึ้น (Hass, 1958:26)

เกี่ยวกับทฤษฎี "Spill-Over" เฮนรี ทุน (Henry Teune) ได้ตั้งข้อสังเกตว่ามีลักษณะเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) 2 ประการ คือ (Jacob & Toscano, 1964:260)

1. จะต้องมีความถี่ของการติดต่อกัน (Frequency of Association)
2. การมีแรงจูงใจทั่วไปร่วมกัน (Generalization of Stimuli)

เมื่อพิจารณาแนวความคิดที่เกี่ยวกับการรวมตัวดังที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะสาระสำคัญที่ว่าด้วยเงื่อนไขการรวมตัว ซึ่ง Deutsch Russett และ Jacob ได้กำหนดไว้ นั้น จะเห็นได้ว่า สภาพดินแดนคาบสมุทรเกาหลีอยู่ในภาวะเงื่อนไขหลักที่ทำให้พยายามรวมตัวกัน กล่าวคือ คาบสมุทรเกาหลีเป็นดินแดนที่อยู่ของคนที่มีเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ตลอดจนความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตั้งถิ่นฐานและสร้างชาติมาบนผืนแผ่นดินที่มีลักษณะเฉพาะตัวทางภูมิศาสตร์ในรูปแบบของคาบสมุทรและยังเคยมีประสบการณ์เป็นรัฐชาติที่มีบูรณาการ แต่เมื่อคาบสมุทรเกาหลีถูกแบ่งแยกออกจากกันเป็นเวลากว่า 40 ปี อุดมการณ์และสงครามได้กัดกร่อนเงื่อนไขการรวมตัวอื่น ๆ ออกไปทุกขณะ จนทำให้ปัจจุบันคาบสมุทรเกาหลีอยู่ในสภาพบกร่องในเงื่อนไขการรวมตัวอีกหลายประการ ทั้งนี้ก็เนื่องจาก ตลอดเวลาที่ถูกแบ่งแยกออกจากกันนั้น เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ได้ตัดขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ขาดการพึ่งพากันทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่ยอมรับความเป็นรัฐของกันและกัน และต่างก็พัฒนาประเทศไปในแนวทาง และระบบที่แตกต่างกันตามอุดมการณ์และแนวคิดที่ตนยึดถือ จนกระทั่งทำให้โครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีวิวัฒนาการที่แตกต่างกันออกไปมากขึ้นทุกที

ดังจะเห็นได้จากลักษณะทางการเมือง ฐานะทางเศรษฐกิจ ค่านิยม ลักษณะนิสัย และความคิดอ่านของชาวเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้

ขณะเดียวกัน สภาพความเป็นจริงในการปกครองของรัฐบาลทั้งสอง ฝ่ายก็ยังไม่อาจถือได้ว่ามีเสถียรภาพเท่าที่ควร รัฐบาลยังไม่อาจสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนเกาหลีเหนือยังอยู่ในฐานะยากจนและมีเสรีภาพจำกัด ในขณะที่ประชาชนเกาหลีใต้ มีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้สูงมาก ชั้นชั้นล่างมักถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน และนักศึกษา มักก่อจลาจล เรียกร้องเสรีภาพในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับในประเด็นนี้ ถ้านำเงื่อนไขการรวมตัวที่ Jacob เสนอไว้ว่า "ถ้ารัฐบาลไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะทำให้การรวมตัวเกิดขึ้นได้มาก" มาประกอบการพิจารณา ก็อาจกล่าวได้ว่า การที่รัฐบาลของเกาหลีทั้งสองไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น น่าจะนำไปสู่การรวมตัวได้ง่ายขึ้น แต่จากการเจรจาและข้อเสนอต่าง ๆ ที่ให้แกกัน ได้แสดงนัยว่าในความเป็นจริงผู้นำทั้งสองฝ่ายยังเชื่อมั่นว่า ระบบของตนที่เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง ผู้นำเกาหลีเหนือถือว่าระบบสังคมนิยมได้นำพาประชาชนให้มีความสามารถพึ่งตนเอง และมีความเสมอภาคในการดำรงชีวิต ในขณะที่ผู้นำเกาหลีใต้เชื่อมั่นว่าระบบเสรีนิยมได้ทำให้เกาหลีใต้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจจนกลายเป็นประเทศหนึ่งทีประสบความสำเร็จในการพัฒนาอุตสาหกรรมดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน การยึดมั่นถือมั่นในระบบอันแตกต่างกันนี้ ได้ก่อให้เกิดเงื่อนไขอีกประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการรวมตัว เพราะข้อเสนอที่ออกมาในการเจรจานั้น ล้วนมีแนวโน้มที่จะพยายามสร้างความได้เปรียบให้แก่ระบบของตนซึ่งอีกฝ่ายหนึ่งมีอาจยอมรับได้

นอกจากนั้น การที่เกาหลีเหนือ และเกาหลีใต้ได้ปฏิเสธความสัมพันธ์ระหว่างกัน และปิดกั้นพรมแดนมาเป็นเวลานาน รวมทั้งห้ามประชาชนของทั้งสองประเทศติดต่อกันอย่างสิ้นเชิง แม้ว่าประชาชนบางกลุ่ม เช่น นักศึกษาและนักบวช มีความต้องการที่จะติดต่อและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แต่การติดต่อข้ามพรมแดนไม่สามารถกระทำได้โดยอิสระ เพราะรัฐบาล โดยเฉพาะเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นประเทศเสรีนิยม ถือว่า การข้ามพรมแดนโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นการกระทำผิดขั้นรุนแรง ดังนั้น ประชาชนส่วนใหญ่จึงแทบไม่ได้รับรู้และเรียนรู้ความเป็นอยู่และความเป็น

ไปของอีกฝ่ายหนึ่ง เงื่อนไขนี้ได้เป็นอุปสรรคขัดกับหลักแห่งบูรณาการ ดังที่ Hass และ Teune ได้เสนอทฤษฎี Spill-Over ที่กล่าวถึงความถี่ในการติดต่อและแรงจูงใจทั่วไปร่วมกัน ตลอดจนการร่วมมือทำสัญญาในระดับย่อยๆ จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมการรวมตัว

ความเห็นต่างในการปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งความไม่สอดคล้องกันในโครงสร้างต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่มีวิวัฒนาการไปคนละทิศละทาง ได้กลายเป็นปัจจัยสร้างปัญหาอันหลากหลายต่อความพยายามในการรวมประเทศในช่วงเวลาที่ไม่มีความจำเป็นต้องปฏิรูปหรือแบ่งแยกประเทศกันอีกต่อไปแล้ว

ขอบเขตในการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาปัญหาการรวมเกาหลี (พ.ศ. 2530-2533) เน้นหนักสู่สาระสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ศึกษาวิวัฒนาการทางโครงสร้างภายในของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ และส่วนที่ศึกษาแนวนโยบายที่เกี่ยวกับการรวมประเทศในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อวิเคราะห์หาเหตุผลเกี่ยวกับอิทธิพลของโครงสร้างที่เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการกำหนดนโยบายในการรวมประเทศ โดยการกำหนดระยะเวลาศึกษาเฉพาะช่วงปี 2530 - 2533 ก็เพื่เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยภายในที่มีผลต่อการกำหนดนโยบาย เพราะระยะเวลาดังกล่าว เป็นช่วงเวลาที่สงครามเย็นเสื่อมสลายลง ตัวแสดงภายนอกไม่ได้เข้ามาเป็นตัวแปรสำคัญต่อการคงความแบ่งแยกอีกต่อไป ในขณะที่เดียวกัน เกาหลีใต้ก็ได้ผู้นำคนใหม่ ที่มีนโยบายที่เด่นชัดเกี่ยวกับความพยายามรวมประเทศ ดังจะเห็นได้จากข้อเสนอ และการปฏิบัติทางการเจรจาในรูปแบบต่าง ๆ

อนึ่ง การศึกษาในที่นี้ จะให้ความสำคัญแก่เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ในฐานะตัวแสดงที่เท่าเทียมกัน เพื่อความกระจ่างชัดในปัญหาที่นำมาวิเคราะห์ ซึ่งตัวแสดงทั้งสองเป็นตัวกระทำหลัก

เหตุผลในการศึกษา

การศึกษาปัญหาการรวมเกาหลี เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเหตุการณ์หนึ่งในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่เคยมีความรุนแรงสูงและยืดเยื้อมานาน การเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ต่างๆ ในระยะเวลาที่ทำการศึกษา ได้ก่อให้เกิดมุมมองใหม่ และมีมติใหม่ที่น่าสนใจและติดตาม นอกจากนี้การศึกษานี้ยังมีเหตุผลเพื่อวิเคราะห์ตัวแสดงสำคัญในการเมืองระหว่างประเทศสองตัว โดยเฉพาะในปัจจุบัน คาบสมุทรเกาหลีมีวิวัฒนาการที่น่าจับตามอง กล่าวคือ เกาหลีใต้สามารถพัฒนาตนเองจนกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ที่มีบทบาทสำคัญ ในการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ในขณะที่เกาหลีเหนือก็เป็นประเทศสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ที่ยังคงรักษาระบบไว้อย่างแข็งแกร่ง และเป็นประเทศที่ทั่วโลกกำลังให้ความสนใจในท่าทีแห่งความเปลี่ยนแปลง

ในปัจจุบัน ประเทศต่างๆ ในโลกหลายประเทศได้ดำเนินความสัมพันธ์กับเกาหลีเหนือ และเกาหลีใต้ ไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นความพยายามรวมตัวของทั้ง 2 ประเทศ จึงเป็นประเด็นที่นักศึกษาค้นคว้า และติดตาม ทั้งนี้เพราะไม่ว่าการรวมตัวจะเกิดขึ้นช้าหรือเร็ว ได้หรือไม่ ย่อมส่งผลกระทบต่อโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับสำคัญอย่างแน่นอน

สมมติฐานในการศึกษา

โครงสร้างภายในของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ที่มีวิวัฒนาการจนแตกต่างกันอย่างใหญ่หลวง เป็นเงื่อนไขสร้างควมไม่สอดคล้องกันในการกำหนดนโยบาย และการเจรจาประนีประนอมในการรวมประเทศหลังการล่มสลายของสงครามเย็น

ในการศึกษาสมมติฐานข้างต้นนี้ ยังมีเงื่อนไขสำคัญเกี่ยวข้องอีก 2 ประการคือ

1. เกาหลี่เหนือสามารถรักษาเสถียรภาพของโครงสร้างสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ของตนไว้ได้ ในภาวะการณ์ที่ระบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ในรัฐอื่น ๆ ส่วนใหญ่เสื่อมสลายลง

2. เกาหลี่ใต้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาหลายประการภายในโครงสร้างเสรีนิยมประชาธิปไตยของตน

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาทำความเข้าใจและหาเหตุผลจากข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลี่เหนือ และเกาหลี่ใต้ โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในโลกที่เรียกว่ายุคแห่งการสิ้นสุดของสงครามเย็น

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพโครงสร้างภายในของเกาหลี่เหนือ และเกาหลี่ใต้ที่เป็นเงื่อนไขต่อปัญหาในการรวมประเทศเกาหลี่

3. เพื่อศึกษาหาแนวทางและแนวโน้มในการรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศเกาหลี่

4. เพื่อนำแนวความคิดเกี่ยวกับบูรณาการมาเป็นเครื่องมือในการศึกษาปัญหาการรวมตัว และเพื่อประเมินขีดความสามารถของทฤษฎีในการอธิบายประเด็นปัญหา

วิธีการศึกษาค้นคว้า

วิธีการศึกษาค้นคว้าในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาวเคราะห์เชิงลักษณะ (Qualitative Analysis) โดยอาศัยวิธีการวิจัยทางเอกสาร

(Documentary Research) แหล่งข้อมูลเอกสารที่รวบรวมมาใช้ในการวิจัยนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) เป็นเอกสารที่ผลิตขึ้นระหว่างปี 1986-1991 เอกสารประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวเกี่ยวกับเกาหลีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ข่าวสารส่วนใหญ่เป็นรายงานความเคลื่อนไหวต่าง ๆ รวมไปถึงคำปราศรัยและแถลงการณ์ของผู้นำของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้

2. เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) เป็นเอกสารที่เป็นหนังสือ บทความ ตลอดจนสารนิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศเกาหลีในแง่มุมทางสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้นอกจากนั้นยังรวมถึงหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวความคิดบูรณาการ ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือการศึกษาในที่นี้

3. เอกสารตติยภูมิ (Tertiary Source) เป็นเอกสารที่รวบรวมข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่ เช่น หนังสือสารานุกรม หนังสือรายปี หนังสือสมพัทธ์สร รวมทั้งหนังสือประมวลข้อมูลต่าง ๆ เช่น จดหมายเหตุ ประมวลเหตุการณ์ เป็นต้น ข้อมูลจากแหล่งนี้จะให้ข้อเท็จจริงที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาวิเคราะห์

การตีความข้อมูลอาศัยการเข้าสู่ปัญหาด้วยวิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) โดยศึกษารายละเอียดจากข้อมูลที่เป็นเอกสาร หลังจากนั้น ทำการบรรยายข้อมูลสำคัญ (Description) เพื่อทำการอธิบายวิเคราะห์หาความเป็นเหตุเป็นผล (Explanation) และในตอนท้ายเป็นการพยายามทำนาย (Prediction) เพื่อหาแนวโน้มในอนาคตของการรวมประเทศเกาหลี จากพื้นฐานของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ทั้งนี้ การเสนอความคิดและการดำเนินเรื่องอยู่ในกรอบความคิดเกี่ยวกับบูรณาการในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

วิธีการนำเสนอ

การศึกษาในที่นี้ แบ่งเนื้อหาสาระออกเป็น 5 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความนำ แนวทาง แนวคิดในการศึกษาปัญหาการรวมเกาหลี ขอบเขตและเหตุผล สมมติฐานในการศึกษา วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา และการนำเสนอ ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับ

บทที่ 2 วิวัฒนาการแห่งโครงสร้างภายใน และความสัมพันธ์กับต่างประเทศของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ เป็นบทที่ศึกษาวิเคราะห์ให้ทราบถึงลักษณะของโครงสร้างภายในของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ตลอดจนความสัมพันธ์กับต่างประเทศที่วิวัฒนาการไปในทิศทางที่แตกต่างกัน ตามระบอบในการบริหารประเทศจากอดีตสู่ปัจจุบัน

บทที่ 3 นโยบายและอุปสรรคในการรวมประเทศสมัยการสิ้นสุดแห่งสงครามเย็น (พ.ศ. 2530 - พ.ศ. 2533) เป็นบทที่บรรยายความเคลื่อนไหวและแนวนโยบายรวมประเทศระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ในช่วง พ.ศ. 2530- 2533 ตลอดจนวิเคราะห์ถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่แทรกสอดอยู่ในโครงสร้างของประเทศทั้งสอง อันเป็นเงื่อนไขที่ได้รับการเรียกร้องให้ขจัดออกไป ในขณะเจรจา รวมประเทศ

บทที่ 4 โครงสร้างแห่งรัฐเกาหลี : ปัจจัยสำคัญในปัญหาการรวมประเทศ เป็นบทวิเคราะห์ ความขัดแย้งระหว่างโครงสร้างภายในเกาหลีเหนือ และเกาหลีใต้ที่มีผลต่อความไม่สอดคล้องในการกำหนดนโยบายและเงื่อนไขในการรวมประเทศ

บทที่ 5 ปัญหาการรวมเกาหลีกับแนวโน้มในอนาคต เป็นบทสรุปเงื่อนไขและสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการรวมประเทศเกาหลี พร้อมทั้งคาดการณ์เกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคต

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. การศึกษาปัญหาการรวมเกาหลีช่วยให้เห็นว่า การรวมตัวกันจะเกิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ต้องอาศัยปัจจัยและเงื่อนไขหลายอย่างเป็นองค์ประกอบ และที่สำคัญที่สุด โครงสร้างภายในของตัวแสดงที่จะรวมกันต้องมีความสอดคล้อง และสามารถประสานยึดโยงสู่การกำหนดนโยบายเพื่อการรวมตัว
2. ทำให้เข้าใจความได้เปรียบ และความเสียเปรียบของระบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม ซึ่งตัวแสดงมีวิถีทางที่จะดำเนินการภายในระบบของตนในแนวทางต่าง ๆ กัน ตามแต่โครงสร้างที่ประกอบขึ้นเป็นองค์ประกอบของตนเอง การศึกษาโครงสร้างภายในของเกาหลีเหนือ และเกาหลีใต้ช่วยให้ตระหนักถึงความสำเร็จและปัญหาที่มีอยู่ในทุกระบบ
3. สามารถนำกรอบความคิดเกี่ยวกับบูรณาการมาเป็นเครื่องมืออธิบายความเป็นไปทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสภาวะ หรือกระบวนการที่เป็นไปในลักษณะการรวมตัว
4. สามารถนำผลการศึกษาวิเคราะห์ไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการรวมตัวของประเทศเกาหลีในระดับต่อ ๆ ไป ทั้งนี้เพราะขณะทำการศึกษา อาจกล่าวได้ว่าเป็นระยะเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อของการรวมประเทศเกาหลี ดังนั้นในอนาคต ย่อมจะมีความเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจและน่าศึกษาติดตามอย่างแน่นอน